

KÚRIA

Bfv.III.427/2012/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2012. év október hó 9. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A kábítószerrel visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt M.A. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a K.A.J. XIV. rendű terhelt által - védője útján - benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Vas Megyei Bíróság 8.B.289/2008/278. számú, illetőleg a Győri Ítéltábla Bf.119/2010/20. számú ítéletét a XIV. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Vas Megyei Bíróság a 2010. március 26-án kihirdetett 8.B.289/2008/278. számú ítéletével a XIV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki

- kábítószerrel visszaélés büntetében [Btk. 282/A. § (1) bek. III. ford., (3) bek.] és
- hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszköz megszerzésével elkövetett készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétségében [Btk. 313/C. § (7) bek. b) pont].

Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és a közügyektől 4 évi eltiltásra ítélte, valamint vele szemben 7.188.000 forintra vagyonekobjást rendelt el. Egyben a XIV. rendű terhelttel szemben megszüntette a kábítószerrel visszaélés vétsége [Btk. 282. § (1) bek., (5) bek. a) pont] miatt indult eljárást.

Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Győri Ítéltőtanács a 2012. január 10-én meghozott Bf.119/2010/20. számú ítéletével az elsőfokú határozatot a XIV. rendű terhelt tekintetében annyiban változtatta meg, hogy vagyonekobjását 7.620.000 forintra rendelte el. Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a XIV. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II.

Az eljáró bíróság az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta; a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terhelt magatartására vonatkozó jogi értékelésének lényege a következő.

Az elsőfokú bíróság szerint a XIV. rendű terhelt

- a tényállás II/7/a)-b) pontja alapján 595 gramm + 40 gramm kokaint hozott forgalomba; magatartása - az általa beszerzett mennyiségre tekintettel - túlmutat a megszerzésen, szándéka forgalomba hozatal, a kábítószernek a fogyasztókhoz történő közvetlen eljuttatása volt; cselekménye befejezett, mivel a rövid időközrel ismételt, nagy tételű beszerzésekből következően a korábban beszerzett kábítószer ténylegesen forgalomba került; magatartása a Btk. 282/A. § (1) bekezdés IV. fordulatába ütköző és (3) bekezdés szerint minősülő, társtettesként, jelentős mennyiségű kábítószerre kereskedéssel elkövetett kábítószerrel visszaélés büntette;

- a tényállás XV/2. pontja alapján a bankkártyát ismeretlen körülmények között megszerezte és birtokában tartotta, viszont felhasználására, kár okozására nincs adat; így magatartása a hamis készpénz-helyettesítő fizetési eszköz megszerzésével elkövetett készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés vétsége;

- a bűncselekmények elkövetésére pénzt fordított és az elkövetésből haszonra tett szert, ami a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a) és d) pontja szerint vagyonekobjás alá esik;

- tényállás XV/1. pontja szerinti magatartása kábítószerrel visszaélés vétsége [Btk. 282. § (1) bek., (5) bek. a) pont], s emiatt az eljárást a Be. 332. § (2) bekezdése alapján megszüntette.

A másodfokú bíróság - számítási hiba miatt - a tényállást pontosította, ekként a XIV. rendű terhelt 7.620.000 forintot fordított kábítószer beszerzésére, illetve annak értékesítéséből legalább ekkora haszonra tett szert.

A másodfokú bíróság szerint a XIV. rendű terhelt bűnösségére vont

következtetés helyes, a felrótt bűncselekményeknek az elsőfokú ítélet rendelkező részében írt minősítése pedig törvényes. Az elsőfokú ítélet jogi indokolásában azonban hibás a kábítószerrel visszaélés büntetnének kereskedéssel elkövetettnek minősítése. Helyesen az forgalomba hozatallal elkövetett, aminek jogi minősítése a rendelkező rész szerinti, s ennek megfelel az elsőfokú bíróság jogi érvelése is.

III.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a XIV. rendű terhelt, védője útján terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt elsődlegesen hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás, másodlagosan megváltoztatás érdekében.

Indokai szerint az elsőfokú ítélet meghozatalában kizárt bíró vett részt. Az első fokon eljáró tanács elnöke ugyanis a vádirat benyújtása előtt, mint a megyei bíróság egyesbírója járt el a II. rendű, a III. rendű, a IV. rendű és az V. rendű terhelt előzetes letartóztatásának 1 éven túli meghosszabbítása tárgyában.

Álláspontja szerint a megyei bíróság egyesbírója nyomozási bíróként jár el az előzetes letartóztatás éven túli meghosszabbítása esetében. Ekként az alapügyben első fokon eljáró bíró a Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja alapján kizárt bíró volt.

Hivatkozott az akkor hatályos Alkotmány 57. § (1) bekezdése, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk 1. bekezdése szerint megfogalmazott pártatlanság követelményére, és a Be. 21. §-ára, 207. § (2) és (6) bekezdésére.

Az indítvány szerint az irányadó tényállás nem tartalmaz forgalomba hozatal megállapítására alkalmas magatartást. Forgalomba hozatal akkor állapítható meg, ha a kábítószer bekerül a forgalomba, vagyis a továbbadás folytán ténylegesen megnyílik annak lehetősége, hogy más, vagy mások is kábítószerhez jussanak. Ehhez képest pedig a terhelt magatartása csupán a Btk. 282. § (1) bekezdése szerinti megszerzés.

A Legfőbb Ügyészség BF.1084/2012. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Álláspontja szerint az irányadó tényállás alapján a kábítószer-rendelések teljesedése, így a továbbértékesítés megtörtént. Ehhez képest az indítvány tényállástól eltérő körülményekre hivatkozott.

A megyei bíróság egyesbírója pedig nem nyomozási bírói feladatot lát el, amikor nyomozás során a kényszerintézkedés tárgyában dönt.

A védő - Legfőbb Ügyészség átiratára tett - észrevételében kifejtette, hogy a XIV. rendű terhelt terhére legfeljebb a Btk. 282. § (4) bekezdés b) pontja szerinti előkészület állapítható meg.

Nem bizonyított ugyanis, hogy a kábítószer tényleges birtokba adása megtörtént, csupán a titkos eszközzel beszerzett információt kiértékelő rendőri jelentés, mint okirat a bizonyíték.

Mindemellett hivatkozott arra is, hogy az eljáró bíróság megszegte az indokolási kötelezettségét, miáltal az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A Kúria az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész az írásbeli nyilatkozatában foglaltakkal egyező, a terhelt pedig a védőjéhez csatlakozó tartalommal szólalt fel.

IV.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

Felülvizsgálatban a felülbírálat az indítványhoz [Be. 423. § (4) bek.], a jogerős határozatban megállapított tényálláshoz [Be. 423. § (1) bek.], és főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bek.] kötött.

A Be. 423. §-ának (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bek., 388. § (2) bek.].

Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen

keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve mértékének vitatására. A jogkövetkeztetések - így a jogi minősítés - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

2. A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján valóban felülvizsgálatnak van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Az eljáró bíróság azonban nem sértett törvényt, amikor a XIV. rendű terhelt bűnösségét kábítószerrel visszaélés büntetében [Btk. 282/A. § (1) bek. III. ford., (3) bek.] megállapította és a kiszabott büntetés is törvényes.

Itt jegyzi meg a Kúria, hogy a másodfokú bíróságnak a bűncselekmény megnevezésére és jogszabályi megjelölésére vonatkozó pontosítása - értelemszerűen - kiterjedt az elsőfokú ítélet jogi indokolása szerinti társtettesi elkövetésre is.

Az indítványnak a forgalomba hozatal ellenében felhozott és helyette a megszerzői magatartásra, valamint az előkészületre hivatkozó álláspontja kapcsán a Kúria rámutat arra, hogy az 1/2007. BJE számú jogegységi határozat III. pontja, illetve hozzáfűzött indokolás összegezte a forgalomba hozatalra vonatkozó követendő jogértelmezést (a jogegységi határozatot megelőző ítélkezési gyakorlattal egyezően).

Ennek lényege a következő:

- kábítószerrel hoz forgalomba, aki azt - akár ellenérték fejében, akár ingyenesen - több személy részére juttatja;
- a forgalomba hozatal úgy is történhet, hogy az elkövető csak egy személlyel áll közvetlen kapcsolatban (neki adja át a kábítószerrel), de nem kizárólag azzal a szándékkal, hogy azt a megszerző maga fogyassza el, hanem avégett, hogy másnak vagy másoknak továbbadja;
- a forgalomba hozatal - miként a kereskedelem - szükségszerűen együtt jár az átadással, de nem szűkíthető le a tényleges átadásra; ez utóbbi jogilag akkor valósul meg, amikor az átadás kizárólag azért történik, hogy a kábítószerrel az átvevő maga fogyassza el;
- a forgalomba hozatallal - miként a kereskedelemmel is - szükségszerűen együtt járó átadás azonban ezt megelőzően több résztevékenységből tevődhet össze; hasonlóan a kereskedő ténykedéséhez, akinél viszont a forgalomba hozatali magatartás haszonszerzésre irányul;
- következésképpen a forgalomba hozatal és a kereskedelem elhatárolásának alapja a haszonszerzésre törekvés;
- forgalomba hozatalnak minősül a kábítószerrel több személy részére

történő hozzáférhetőségének biztosítása is, ha az egyetlen személyen keresztül, egyszeri átadással történik; ekként forgalomba hozatal, vagyis több személy részére történő hozzáférhetőség biztosítása az is, ha a kábítószer egy személy útján, egyszeri átadással történik;

- az elkövető forgalomba hozatali szándékára - az eset egyéb körülményei mellett - az átadott kábítószer mennyiségéből is következtetni lehet;

- a forgalomba hozatal akár ellenérték fejében, akár ingyenesen történhet;

- a forgalomba hozatal megkezdéseként értékelendő a forgalmazással összefüggő résztevékenységek megvalósítása;

- a forgalomba hozatal befejezetté pedig akkor válik, ha a kábítószer bekerül a forgalomba, vagyis a továbbadás folytán ténylegesen megnyílik annak a lehetősége, hogy a kábítószerhez más vagy mások is hozzájuthassanak;

- ha a rendelkezésre álló adatok - így például a lefoglalt kábítószer mennyisége - alapján nem vonható le következtetés az elkövető forgalomba hozatali szándékára, akkor nem a forgalomba hozatallal elkövetett, hanem valamely fogyasztói típusú elkövetési magatartással megvalósuló kábítószerrel visszaélés befejezett bűncselekménye állapítható meg a konkrét lefoglalt mennyiségek szerinti minősítéssel;

- a (bármely) fogyasztói típusú elkövetési magatartás befejezett alakzatának megállapítása pedig értelemszerűen kizárja a (bármely) terjesztői típusú elkövetési magatartással megvalósuló bűncselekmény - enyhébb megítélésű - előkészületének megállapítását;

- ha azonban adat van az elkövető forgalomba hozatali szándékára, akkor ez az eset egyéb körülményei mellett következtetési alapot adhat a forgalomba hozatallal elkövetett bűncselekmény megállapítására.

Az irányadó tényállás bevezető része rögzíti, hogy

- az I. rendű, III. rendű, IV. rendű, V. rendű, XIV. rendű terhelt és további személyek, egymással ismertségi és baráti viszonyban voltak és kokain terjesztéssel foglalkozó, összehangoltan működő csoportot alkottak, rendszeres haszonra tettek szert;

- a csoport az I. rendű terhelt irányításával működött, aki az általa külföldön beszerezett, vagy belföldön megszerzett és értékesítésre szánt kábítószer a IV. rendű terhelt által bérelt lakásokban tárolta, ahol azt a IV. rendű terhelt készítette elő a viszonteladásra;

- a kábítószer értékesítésről általában az I. rendű terhelt döntött;

- a IV. rendű terhelt gyűjtötte össze a társai, közte a XIV. rendű terhelt megrendeléseit, és értékesítette számukra a kábítószer;

- a XIV. rendű terhelt az I. rendű terhelttel és a IV. rendű terhelttel egyaránt kapcsolatot tartott

[elsőfokú ítélet 28-30. oldal].

Az irányadó tényállás

- II/7/a) pontja rögzíti, hogy az I. rendű terhelt által beszerzett kokainból az I. rendű terhelt megbízásából a IV. rendű terhelt 2007. január 30-a és március 1-je között 5 alkalommal, esetenként 100-125 gramm, összesen 595 gramm mennyiségű kokaint adott el a XIV. rendű terheltnak legalább 12 eFt gramm/Ft áron, amit a XIV. rendű terhelt ismeretlenül maradt fogyasztóknak legalább ugyanilyen áron továbbértékesített; ez a kokain hatóanyag-tartalma szerint a jelentős mennyiség alsó határát meghaladta;

- II/7/b) pontja rögzíti, hogy a XIV. rendű terhelt 2007. március 16-a és március 30-a között 3 alkalommal, összesen 40 gramm kokaint értékesített a IV. rendű terhelt részére, ami hatóanyag-tartalma szerint a csekély mennyiség alsó határa.

Ezen túlmenően az irányadó tényállás szerint 2007. április 4-én és 5-én az I. rendű terhelt utasításának megfelelően a IV. rendű terhelt közölte a viszonteladókkal, közte a XIV. rendű terhelttel, hogy újonnan beszerzett kokain van (elsőfokú ítélet 31. oldal 7. bekezdés).

Ehhez képest kétségtelen, hogy a XIV. rendű terhelt szándéka és tevékenysége az előkészületi vagy megszerzői, valamint a csupán kínálói, átadói magatartást, illetve utóbbiaknak megfelelő tudattartalmat mindenképpen meghaladta. A XIV. rendű terhelt irányadó tényállás szerinti magatartása alapján a terhére rótt forgalomba hozatali elkövetésnél enyhébb megítélésű elkövetési magatartás megállapításának nincs helye.

Ezzel szemben a felülvizsgálati indítvány kizárólag olyan eljárásjogi indokokra hivatkozott, melyek nem szerepelnek a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között.

Valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti értékelését vitatta, átértékelését célozta, tényállástól eltérő körülményekre hivatkozott és ezen keresztül kifogásolta a jogi minősítést.

Észlelte a Kúria, hogy az elsőfokú bíróság a XIV. rendű terhelt vonatkozásában is kifejtette, hogy társaival közös magatartása bűnszövetség megállapítására alkalmas, ami azonban csupán súlyosító körülményként értékelendő, mivel a jelentős mennyiségű kábítószerrel elkövetés esetében a bűnszövetség külön nem minősítő körülmény [elsőfokú ítélet 126. oldal 4-5. bekezdés]. A bűnszövetség súlyosító körülményként való értékelésére viszont nem

került sor [elsőfokú ítélet 129. oldal 2. bekezdés]. A másodfokú bíróság pedig mindezzel nem foglalkozott [másodfokú ítélet 9. oldal 5-6., 10. oldal 1. és 3. bekezdés].

Ez azonban felülvizsgálat tárgyát nem képezte, annak irányához képest a hivatkozott felülvizsgálati ok vonatkozásában közömbös.

3. A Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontja, illetve a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjának b) alpontja alapján felülvizsgálati ok és feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt, ami a Be. 423. § (5) bekezdése szerint hivatalból vizsgálándó.

Törvény szerint kizárt a bíró

- ha vele szemben valamely objektív, konkrét kizárási ok fennáll [Be. 21. § (1) bek. a)-d) pont, (3)-(4) bek., 22. §];
- ha önmagával szemben elfogultságot jelentett be [17/2001. (VI.1.) AB határozat 1. pontja].

Mindkét esetben - megdönthetetlen - törvényi vélelem szól az elfogultság mellett. Ezek a kizárási okok kimerítően meghatározottak, objektívek. Hatásuk pedig - kizárás iránti igény érvényesítése, illetve kizárást megállapító határozat nélkül is - abszolút, feltétlen, mérlegelést nem igényel, önmagában az okként szolgáló tény fennállása vizsgálándó.

Szintén kizárt az a bíró, akinek kizárását a Be. 21. § (1) bekezdésének e) pontja szerint egyéb okból indítványozták, és kizárását külön határozat megállapította, vagy kizárásának elintézése igazgatási (nem peres) úton, külön határozat nélkül történt [Be. 24. § (6) bekezdése].

A kizárás ezen oka relatív. Törvényi megfogalmazása általános, nem fűződik hozzá megdönthetetlen vélelem. A törvényi szabályok szerint érvényesíteni (illetve bejelenteni) kell. Külön vizsgálándó maga az elfogultság alapjául szolgáló tény valósága és annak - elfogultságot megalapozó - alkalmassága, ami mérlegelést igényel.

A kizárás relatív oka - ellentétben a kizárás objektív okaival - a Be. 283. § (1) bekezdés b) pontja, és 23. § (2)-(3) bekezdése értelmében utólag, így felülvizsgálati eljárásban nem érvényesíthető. A Be. 21. § (1) bekezdésének e) pontja szerinti kizárási ok akkor képezheti felülvizsgálat okát, ha ilyen ok miatt a bírót (illetve ülnököt) kizárták, aki ennek ellenére tovább eljár.

Jelen ügyben egyik esetről sincs szó. Az indítvány valójában törvényben nem szereplő - és a XIV. rendű terhelt szempontjából

közömbös - kizárási okra hivatkozott.

A Be. 21. § (3) bekezdésének a) pontja alapján a bíróság további eljárásából ki van zárva az a bíró is, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el.

Kétségtelen, hogy (amint arra az indítvány hivatkozott) az első fokon eljáró és ítéletet hozó bíróság tanácsának elnöke - a vádemelést megelőzően - a megyei bíróság egyesbírájaként eljárva döntött a II. rendű, a III. rendű, a IV. rendű és az V. rendű terhelt esetében az 1 évet meghaladó előzetes letartóztatás meghosszabbításáról.

[Vas Megyei Bíróság Bny.5/2008/3. számú végzés, nyomozati irat II. kötet 95. oldal; Bny.6/2008/3., II. kötet 258. oldal; Bny.7/2008/3., III. kötet 101. oldal; Bny.8/2008/3., V. kötet 93. oldal.]

A Be. azonban (ellentétben az indítvány álláspontjával) nem tartalmaz a nyomozás során az előzetes letartóztatás éven túli meghosszabbítása tárgyában döntő megyei bíróság egyesbírájára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálásából kizáró szabályt. Ilyen kizárási ok nincs.

A Be. 12. § (4) bekezdése alapján a vádirat benyújtása előtt a bíróság feladatait - ha a Be. eltérően nem rendelkezik - a nyomozási bíró látja el. A rendelkezés alóli egyik kivétel (eltérés) a Be. 131. § (1) bekezdésének zárófordulata, miszerint a vádirat benyújtása előtt, amennyiben az elrendelt előzetes letartóztatás tartama az 1 évet eléri, akkor a további, alkalmanként 2 hónapi meghosszabbításról a megyei bíróság (jelenleg törvényszék) egyesbírója dönt.

Ez a döntési jogkör kivételes. A törvény a döntést kiveszi a nyomozási bíró hatásköréből, s ennek megfelelően alakul a döntéssel szembeni jogorvoslat elbírálásának hatásköre is, ami az ítéletábrára tartozik.

Ezt a - nyilvánvalóan garanciális - kivételességet nem érinti, hogy a Be. 207. § (6) bekezdése alapján a vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás 1 éven túli meghosszabbítására irányuló eljárást a megyei bíróság (törvényszék) egyesbírájának a nyomozási bíró eljárására vonatkozó (Be. IX. Fejezet VI. Címében foglalt) rendelkezések szerint kell lefolytatnia.

Ellenkezőleg, a Be. 207. § (6) bekezdése épp azt tükrözi, hogy a megyei bíróság (törvényszék) egyesbírója nem nyomozási bíró, ezért rendelkezni kell róla, hogy milyen eljárást folytat. Önmagában az azonos eljárási szabályokból nem következik, hogy azok különböző perjogi állású alkalmazója azonosnak tekintendő.

Következésképpen a megyei bíróság (törvényszék) egyesbírája az előzetes letartóztatás 1 éven túli meghosszabbítása tárgyában nem nyomozási bíróként dönt, nem nyomozási bíró feladatát látja el, a 207. § (6) bekezdése folytán nem lett a 207. § (1) bekezdése szerint - a megyei bíróság (törvényszék) elnöke által - kijelölt (nyomozási) bíró. Nem a nyomozási bírót helyettesíti, mivel az általa ellátott feladat nem tartozik a nyomozási bíróra.

A Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja pedig nem azt tekinti kizárásinak, ha a bíró olyan tárgyban határozott, ami (bizonyos körben) a nyomozási bíró hatáskörébe is tartozhat, hanem azt, ha a bíró az ügyben nyomozási bíróként - tehát a megyei bíróság (törvényszék) elnöke által a Be. 207. § (1) bekezdése alapján kijelölt bíróként - járt el.

Ellenkező álláspont azt is jelentené, hogy a törvényszék másodfokú tanácsának a nyomozási bíró által, illetve az ítélőtábla tanácsának a törvényszék egyesbírája által előzetes letartóztatás tárgyában hozott határozata elleni fellebbezést elbíráló - adott esetben megváltoztató és előzetes letartóztatást elrendelő, illetve meghosszabbító - határozatát meghozó tagjai szintén eleve ki lennének zárva a bíróság további eljárásából [Be. 215. § (3) bek., 131. § (3) bek.]. Ez azonban nyilvánvalóan téves [BH 2010/34.].

Tárgyi szempontból a titkos információgyűjtést külön törvény alapján engedélyező bíró kizárt az ügyből [függetlenül attól, hogy nyomozási bíró vagy sem; Be. 21. § (4) bek.].

Az iratok alapján pedig az is megállapítható, hogy
- a Szombathelyi Városi Bíróság nyomozási bírása Bny.85/2007/2. számú és T.0045/2007. számú végzésével engedélyezte a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 63. § (1) bekezdése szerinti titkos információgyűjtés eredményének felhasználását, s
- a titkos információgyűjtés tényét a Szombathelyi Városi Bíróság T.01/152/2006. számú iratában a Vas Megyei Bíróság elnöke igazolta [nyomozati irat I. kötet 183., 379., 423. oldal].

Az Rtv. 71. § (1) bekezdése szerint a különleges eszköz alkalmazását az engedélyt kérő nyomozó hatóság székhelye szerint illetékes helyi bíróságnak a törvényszék elnöke által kijelölt bírása engedélyezi.

Ehhez képest - értelemszerűen - arról sincs szó, hogy az első fokon eljáró megyei bíróság érintett bírása különleges eszközt engedélyezett.

Mindemellett tény az is, hogy a kifogás - a felülvizsgálati indítvány által is kifejezetten - a II. rendű, a III. rendű, a IV.

rendű és az V. rendű terhelt, s nem pedig a XIV. rendű terhelt esetére vonatkozó.

A törvény a felülvizsgálat okát meghatározza, amit és a felülvizsgálat irányát, célját az indítványnak meg kell jelölnie [Be. 419. § (2) bek.]. Az indítványban megjelölt felülvizsgálati ok köti a Kúriát, viszont a terhelt terhére szóló indítvány esetében a terhelt javára is dönthet [Be. 423. § (4) bek.].

A Be. 417. §-a kimerítően meghatározza a felülvizsgálati indítvány benyújtására jogosultak körét. A Be. 417. § (1) bekezdése II. pontjának c) alpontja alapján a védő a terhelt javára jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására. Ennek értelmében a védő annak a terheltnek a javára (illetve érdekében) jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására, akinek védelmét az alapügyben kirendelés, vagy meghatalmazás alapján ellátta, illetve akinek védelmére az alapügy jogerős befejezése után kirendelés, vagy meghatalmazás alapján jogosult.

Mindezek értelmében felülvizsgálatnak csak terheltre vonatkozó rendelkezés miatt, és csak konkrét, az indítványozó törvényi jogosultsága körébe tartozó terhelt esetében van helye.

Ehhez képest - egyébként a Be. 349. § (1) bekezdésével egyezően - a Kúria felülbírálati jogköre a megtámadott határozatnak az arra jogosult indítványával érintett terheltre vonatkozó, felülvizsgálati indítvánnyal támadott részére terjed ki. Ekként a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések - egyébként hivatalból kötelező [Be. 423. § (5) bek.] - vizsgálata is az ilyen terheltre (eljárásjogi helyzetére) korlátozott. A felülvizsgálati döntési jogkör pedig - értelemszerűen - ehhez a felülbírálati jogkörhöz igazodik. A Be. XVIII. Fejezetének a 349. § (2) bekezdése szerinti - jogosulti indítványt nélkülöző - szabálya nincs.

Következésképpen az indítvány szerinti - az első fokon eljáró bíróság kizártságára hivatkozó - kifogás valójában és kizárólag a II. rendű, a III. rendű, a IV. rendű és az V. rendű terheltre vonatkozó, a XIV. rendű terhelt esetében közömbös.

4. Az indítvány sérelmezte az indokolási kötelezettség megsértését.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) és azt megelőző 1997. évi LXVI. törvény egyező szövegű 13. § (1) bekezdése szerint a bíróság határozatát - ha törvény másképpen nem rendelkezik - indokolni köteles.

A Be. 257. § (3) bekezdése alapján a határozat - ha a Be. másképp

nem rendelkezik - bevezető részből, rendelkező részből, indokolásból és keltezésből áll. A Be. 258. § (3) bekezdése pedig rendelkezik az indokolás elemeiről. Ekként az indokolás rendeltetése - egyfelől a döntés, tehát valamely rendelkezés (jogkövetkeztetés) ténybeli alapjának rögzítése, - másfelől a döntéshozatali tevékenységről számadás. Előbbi a döntés alapossága, utóbbi pedig a döntéshozatal ellenőrizhetősége iránti elvárás teljesítését jelenti.

Ehhez képest az indokolási kötelezettség megsértése nem az indokolás bármely elemének hiányát, hibáját jelenti, hanem annál szűkebb terjedelmű.

Egyrészt maga a törvény szűkíti a Be. 258. § (3) bekezdése szerinti kört, mivel kizárólag a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében teszi vizsgálандóvá az indokolási kötelezettség teljesítését [Be. 373. § (1) bek. III. pont].

A törvényi meghatározásból viszont nem következik, hogy ennek kapcsán anyagi jogi vizsgálatba lehetne bocsátkozni. Az anyagi jogi intézmények megjelölése csupán ezen eljárási ok releváns körét, nem pedig a vizsgálat tárgyát jelenti. Ezen ok esetében tehát a bűnösség megállapításának, a felmentésnek, az eljárás megszüntetésének, a jogi minősítésnek vagy a büntetéskiszabásnak, illetve az intézkedés alkalmazásának anyagi jogi alapossága, helyessége nem vizsgálható.

Másrészt - az indokolás, illetve arra vonatkozó kötelezettség rendeltetéséből fakadóan - értelemszerű, hogy az indokolás egyes elemeinek hiányossága, hibája eleve anyagi jogi sérelem, s mint ilyen vizsgálандó és bírándó el. Ekként az indokolás részét képező tényállás (ténymegállapítás), valamint a jogkövetkeztetés esetleges hiányossága, hibája anyagi jogi - és nem eljárásjogi - sérelmet képez.

Az indokolás számadás a tényállás megállapításához és a rendelkezéshez vezető tevékenységről. Következésképpen a ténymegállapítás (ami bizonyításfelvétel, mérlegelés eredménye) a jogkövetkeztetés előtti, az indokolás pedig azutáni tevékenység.

Indokolási kötelezettség megsértését egyrészt az jelenti, ha az indokolás nem, vagy nem az elégséges és szükséges mértékben tartalmazza, hogy a bíróság mit vett számba, mit mérlegelt, illetve értékelt ténymegállapítása, jogkövetkeztetése végett. Ilyenkor ugyanis a ténymegállapító és döntési tevékenység ellenőrizhetetlen,

és ezért meghíúsul az ítélet felülbírálata [Be. 373. § (1) bek. III. pont a) alpont].

Ha pedig az indokolás a rendelkező résszel teljesen ellentétes, akkor a döntés nem egyértelmű [Be. 373. § (1) bek. III. pont b) alpont]. Az ilyen indokolás nem rendeltetésszerű, ezért a határozat további - érdemi - vizsgálatának sincs helye.

Ezen eljárási ok tekintetében azonban értelemszerűen eltérő a helyzet attól függően, hogy a bíróság fellebbezés vagy felülvizsgálati indítvány alapján jár el. A másod-, illetve harmadfokú bíróságnak ugyanis (bár korlátozottan és eltérő mértékben) módja van a tényállás kiegészítésére, s ehhez képest bizonyítékok mérlegelésére, míg felülvizsgálat során erre nincs törvényi lehetőség.

Felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható.

Következésképpen ténykérdéssel kapcsolatos ezen eljárási ok esetében (felülvizsgálati eljárásban) csupán az vizsgálható, hogy a megtámadott jogerős határozat indokolásában az eljáró bíróság leellenőrizhető és elégséges módon számot ad-e a tényállás megállapításához vezető - Be. 78. § (3) bekezdés szerinti - mérlegelő tevékenységéről. A mérlegelés eredménye azonban vitássá nem tehető, az ugyanis a Be. 423. § (1) bekezdésének megkerülését jelentené.

Felülvizsgálatban a jogkérdéssel, illetve jogi értékeléssel összefüggő indokolási kötelezettség kapcsán szintén csupán az vizsgálható, hogy a kifogásolt határozatban nyomon követhető-e a bíróság értékelő tevékenysége. Annak eredménye viszont ezen a címen nem tehető vitássá, az ugyanis értelemszerűen nem eljárási, hanem anyagi jogi kérdés, ekként más - hivatalból nem vizsgálható - felülvizsgálati ok tárgyát képezheti.

Az eljáró bíróság azonban a Be. 373. § (1) bekezdés III. pontja által meghatározott körben a szükséges és elégséges mértékben eleget tett indokolási kötelezettségének. Tényállást állapított meg, és az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető indokait, következtetéseit, álláspontját rögzítette.

V.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott

helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján a XIV. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2012. október 9.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Székely Ákos s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró.

A kiadmány hitelélül:

*tisztviselő
MV*